



**OFTI 25**

**Karlstads universitet**  
28-29 september 2007

---

**ABSTRACTS**

# Plenarföreläsningar

**Linell, Per**

Institutionen för språk och kultur, Linköpings universitet

## **Att dra och överskrida gränser mellan kommunikativa verksamhetstyper**

Mitt bidrag till OFTI 25 kommer i huvudsak att handla om kommunikativa verksamhetstyper, d.v.s. vad Levinson kallar *activity types*. Litteraturen därom omfattar bl.a. arbeten av Goffman, Gumperz, Sarangi och Allwood. Exempel på kommunikativa verksamhetstyper är polisförhör, formella sammanträden, anställningsintervjuer, logopediska språktest, middagssamtal och bokstavligen otaliga andra, och undertyper av dessa.

Ofta förhåller vi oss enbart preteoretiskt till begreppet kommunikativ verksamhetstyp. Vi samlar ofta in våra data från (vad vi tror är) en bestämd situations- eller verksamhetstyp, men analyserar sedan inte alltid om data verkligen representerar en äkta verksamhetstyp (vare sig vi uppfattar detta som ett deltagarbegrepp eller ett begrepp som analytikern definierar). Med exempel från några olika kontexter (säkerhetssamtal i tågtrafik, polisförhör i brottmål, simulerade anställningsintervjuer m.m.) tänkte jag diskutera vad som kan vara kärnan (resp. olika slags utvecklingar) i olika verksamhetstyper och hur man ska hantera olika "hybrida former" (suddiga gränser mellan typer och deltagarnas mer eller mindre frekventa överskridanden av gränser).

**Steensig, Jakob**

Afdeling for lingvistik, Aarhus Universitet

## **Grænser for samtaleanalysen? Perspektiver og problemer ved Anvendt ("applied") konversationsanalyse**

Jeg bruger begrebet Anvendt konversationsanalyse ("Applied CA") om projekter der anvender indsigter fra konversationsanalysen praktisk. For at et projekt er "anvendt konversationsanalytisk" i den forstand, er det altså ikke nok at det handler om professionel eller institutionel interaktion. Projektet skal også gøres anvendeligt for praktikere, dvs. folk som arbejder professionelt med interaktion. I 2003 udgav Birte Asmuss og jeg bogen *Samtalen på arbejde - konversationsanalyse og kompetenceudvikling* (Asmuss & Steensig [red.] 2003) der samlede sådanne projekter i Danmark (og et i Tyskland). Siden er der udkommet flere bøger og artikler om emnet (bl.a. Heritage & Maynard 2006; Richards & Seedhouse [eds.] 2005) og det er samtidig blevet populært - i Sverige og Danmark, og andre steder - at lave ph.d.-projekter og andre projekter som er anvendt konversationsanalytiske. Dette er efter min mening en frugtbar udvikling. Jeg mener at konversationsanalysen kan tilbyde indsigter som ingen andre metoder kan tilbyde. Først og fremmest kan den vise meget konkret hvordan interaktionel kommunikation foregår. Dette betyder at arbejdet med at udvikle og forbedre professionel kommunikation kan

baseres på praksis i stedet for - som det ofte er tilfældet i arbejdet med kommunikation - på anekdotisk eller teoretisk basis. Det er også frugtbart den anden vej: Konversationsanalytisk forskning kan lære meget af at gå i dialog med praktiske kommunikatorer.

Anvendt konversationsanalyse byder imidlertid også på udfordringer og problemer. Så længe forskeren kun viser hvordan praksis er og lader det være op til de professionelle at tage konsekvenserne, er der ikke nogen særlige problemer. Men når man arbejder sammen med praktikere, er dette ofte ikke tilstrækkeligt. De ønsker råd og vejledning om hvordan man kan kommunikere bedre. Det er her forskeren støder mod grænser for hvad den konversationsanalytiske metode kan. Jeg nævner nogle få: Konversationsanalyse handler om hvordan alle parter i interaktionen bidrager til at samtalen udvikler sig som den gør. Kan man ændre dette ved at én part opfører sig anderledes? Mange af de faktorer som konversationsanalysen viser, fungerer på et plan som samtaleparter ikke er bevidst om. Kan eller bør man gøre sig bevidst om disse faktorer? Hvilke etiske problemer er der hvis man giver den ene part i en samtale mulighed for at "manipulere" med samtalen? Jeg vil forklare, eksemplificere og diskutere de problemerne jeg ser i dette, og jeg vil derudover forsøge at skitsere løsninger. Mit formål med dette er på den ene side at støtte udviklingen af Anvendt konversationsanalyse. På den anden side vil jeg opfordre til at man i den anvendte konversationsanalyse sikrer at centrale indsigter fra konversationsanalysen bevares og udvides.

#### Referencer:

- Asmuss, Birte & Jakob Steensig (red.) 2003: Samtalen på arbejde - konversationsanalyse og kompetenceudvikling. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur, se <http://www.forlagetsl.dk/Visning-af-titel.242.0.html?&cHash=78c2325603&ean=9788759310380>
- Heritage, John & Douglas W. Maynard 2006: Communication in medical care, Interaction between primary care physicians and patient. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, Keith & Paul Seedhouse (eds.) 2005: Applying Conversation Analysis. New York: Palgrave Macmillan.

# Föredrag

---

Anward, Jan

Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet

## Reflektioner över Språket

I min recension av Hultmans språklära (Jan Anward: 'En ny bild av svenska språket'. (Recension av Tor Hultman: *Svenska Akademiens språklära*.) *Språkvård* 1/2004. 21-27. Också <http://www.liu.se/isk/resarch/gris/texter.html>) införde jag termen Språket, som ett namn på den delen av språkandet som inte erkänns tillhöra Språket, alltså 'fel' av olika slag, och förde en diskussion om dess natur. Med utgångspunkt i ett antal konkreta exempel vill jag föra den diskussionen vidare, särskilt i förhållande till synen på samtalsdeltagares kontroll över sitt eget språkande.

---

Asplund, Stig-Börje

Pedagogiskt arbete, Estetisk-filosofiska fakulteten, Karlstads universitet

## "Man kunde riva bort allt innan kapitel 6"

I min presentation tänker jag ge exempel på hur pojkar på ett fordonsprogram på gymnasiet förhandlar sig fram till en gemensam berättelse om det de har läst när de samtalar om litterära texter de möter i min egen svenskundervisning. När pojkarna förhandlar sig fram till denna gemensamma berättelse konstruerar de sig samtidigt som läsare. De talar om för varandra hur de läser och vilka de är som läsare, något jag också tänker visa i min presentation.

I mitt arbete med en licentiatavhandling i Pedagogiskt arbete studerar jag vad som händer när pojkar på ett fordonsprogram på gymnasiet samtalar om de litterära texter de möter i min egen svenskundervisning. För att dokumentera pojkarnas samtal har jag valt att videofilma och göra ljudinspelningar av delar av undervisningen. Studiens ansats knyter an till den skoletnografiska forskningstraditionen och för att komma åt hur pojkarna iscensätter och skapar mening i de litterära gruppsamtalen i svenskundervisningen använder jag mig av samtalsanalysen som redskap.

---

Bengtsson, Karin  
Specialpedagogik, Estetisk-filosofiska fakulteten, Karlstads universitet

### **Avvikelse eller levd erfarenhet – om perspektiv på talandet hos barn med Downs syndrom**

Utgångspunkt för presentationen är min avhandling i pedagogik, "Talandet som levd erfarenhet. En studie av fyra barn med Downs syndrom."

Många barn med DS har svårt att utveckla ett tal som lätt förstås av andra. Beskrivningar av deras tal innebär inte sällan att jämförelser görs med talet hos barn utan DS, där DS-barnens tal framställs som avvikande. Studiens syfte är att pröva ett nytt sätt att beskriva talandet. Studien utgår från ett fenomenologiskt perspektiv. Det som fokuseras är barnens sätt att befinna sig i talandet då talandet pågår. Barnen betraktas som aktiva meningsskapande subjekt.

Fyra barn med DS i 6-7-årsåldern videofilmades i ett samtal med en vuxen. Barnens tal transkriberades och vissa uttryck valdes ut för akustisk analys. De analyserade orden tolkades utifrån det specifika sammanhang de uttalades i.

De fyra barnen uppvisade mycket varierade strategier i talandet. Genom sina handlingar i talandet visade dock varje barn vad i talandet de kunde vända sig mot som mot ett objekt och också vad i deras talande som var möjligt att utveckla.

En viktig slutsats av studien är att vi genom att utgå från barnets eget meningsskapande i talandet får hjälp att utveckla redskap för att stötta deras talutveckling.

---

Bijvoet, Ellen & Kari Fraurud  
Centrum för tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet

### **Vem hör vad? En perceptionsstudie av språklig variation och gränsdragning bland unga stockholmare**

Den globalisering, mobilitet och språklig heterogenitet som präglar dagens samhälle har såväl vetenskapliga som ideologiska implikationer för forskningen kring aktuell språkvariation. Vårt föredrag fokuserar på behovet av nya teoretiska och metodologiska förhållningssätt i utforskandet av "nya sätt att tala svenska".

Att avgränsa och systematiskt beskriva språkliga varieteter kan vara mer eller mindre görligt, och varje variationsstudie måste ta ställning till hur användbart varietetsbegreppet är för att fånga den observerade variationen. I vår undersökning av språkvariation bland ungdomar i flerspråkiga kontexter har vi att göra med en stor dynamik och diffusa gränser. Dessutom omfattar studien inte en homogen språkgemenskap, utan tvärtom individer med mycket olika språklig bakgrund och interaktiva erfarenheter. Även i de fall då "de nya varieteterna" av språkbrukarna själva uppfattas som separata entiteter (vilket inte är ovanligt), måste vi forskare vara medvetna om att gränsdragningarna mellan dem och vad som uppfattas som karaktäristiskt kan variera betydligt språkbrukare emellan. Detta aktualiserar ett synsätt på språklig variation, där varieteter ses som abstraktioner och sociala konstruktioner, och där fokus förskjuts mot språkbrukarnas skilda perceptioner – innefattande både attityder och mer eller mindre medvetna föreställningar och uppfattningar. Ett sådant angreppssätt illustreras här av en studie av lyssnarperceptioner inom ramen för projektet Sociolingvistisk medvetenhet och språkattityder i flerspråkiga kontexter.

Björk-Willén, Polly  
ISV, Linköpings universitet

### **Det sociala samspelets multimodalitet - Blickars och gesters betydelse i små barns meningsskapande**

Den generella innebörden av 'multimodalitet' är att information uttrycks genom såväl skrift och tal som bilder och andra visuella medel. I denna presentation syftar begreppet på hur deltagarna (barnen) kombinerar olika modus, eller *semiotiska fält* ("semiotic fields") som Goodwin (2003) benämner det, i socialt samspel med andra barn, med fokus på icke-verbalt handlande. Den icke-verbala förståelsen i socialt samspel är grundläggande för små barn som ännu inte har ett fullödigt språk, men ändå måste tolka sin omgivning och göra sig själva förstådda (Kidwell, 2005). Detta gäller även barn i flerspråkiga förskolesammanhang, som inte har tillägnat sig det språk som är det gemensamma i barngruppen. Utifrån en lekepisod i en flerspråkig förskola vill jag visa – och diskutera – hur barnens språkval och framförallt ickeverbala handlingar blir en resurs i barnens lekförhandling. När man studerar en, för ögat kort, leksekvens i detalj synliggörs hur gester och blickar ges en mening i sig och används av barnen för att skapa allianser, sanktionera handlingar och göra avvisanden.

Broth, Mathias  
Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet

### **Att se via skärmar och höra via högtalare. Hur man i kontrollrummet kan förstå TV-studios rumslighet**

En direktsänd TV-produktion inbegriper två olika typer av fokuserad interaktion: den som filmas för att sändas ut, studiointeraktionen, och den i vilken de som filmar, redigerar och sänder ut deltar, TV-produktionen. Deltagarna i TV-produktionen övervakar och filmar studiointeraktionen i syfte att förmedla denna till en publik av TV-tittare. En central dimension i studiointeraktionen är dennas rumslighet, och en riktig förståelse av rumsliga relationer är viktig för att kunna förstå t.ex. vem som talar till vem. Då många av de utsända bilderna är närbilder är det särskilt viktigt att de som talar med varandra också filmas från komplementära vinklar. Bildproducenten i kontrollrummet växlar normalt mellan dessa och återskapar på så sätt en aspekt av studios rumslighet för TV-publiken.

För att kunna dirigera kameramännen så att de filmar deltagarna i studiosamtalet från lämpliga vinklar måste bildproducenten och övrig kontrollrumspersonal själva förstå studios rumslighet. Då kontrollrumspersonalen inte har någon direkt visuell kontakt med studion måste de inferera denna rumslighet utifrån de bildskärmar som finns i kontrollrummet, och som visuellt representerar delar av studiointeraktionen. I mitt material av videoinspelningar, utförda i kontrollrummet under direktsändning av det franska intervjuprogrammet *Rideau Rouge*, finns en sekvens där kontrollrumspersonalen har särskilt svårt att förstå rumsliga relationer i studion. Genom ett närstudium av denna sekvens hoppas jag kunna visa på ett antal interaktiva praktiker för förståelse av studios rumslighet utifrån kontrollrummets mycket speciella förutsättningar.



Dahlbäck, Nils (med Jenny Alwin, Linköpings universitet och Cliff Nass och QianYing Wang, Stanford University)  
Institutionen för datavetenskap (IDA), Linköpings universitet

### **Similarity is more important than expertise – accent effects in speech interfaces**

When listening to a spoken message, we make a spontaneous assessment of the speaker, and classify her on a number of dimensions such as age, gender, social position etc. And then we use this information to decide how much we will trust the speaker's message to us. We tend to trust speakers that are similar to us in personality, ethnic background/accents, (so-called similarity-attraction effects). This is also true for spoken interaction with computers. In a previous study of Swedish and US users we showed that the participants trusted the system which spoke with an English accent that matched their own more than a system with an accent different from theirs.

However, in that study there was nothing per se that suggested that a speaker was more competent or reliable in the information presented if coming from a particular region (as suggested by the speaker's accent). But what will happen if an accent different from the listeners suggests that the speaker is more likable to know what he or she is talking about? Would you trust a description of some unknown places to see or visit in a foreign city more by a speaker from that city (and hence more knowledgeable about it) or by a speaker with your own accent (and hence more similar to you)? In other words, will expertise or similarity-attraction effects win the day?

In this talk I will present some data from a recently completed study addressing this question.

---

Echeverri, Per  
Centrum för tjänsteforskning, Karlstads universitet

### **Symbiotic gestures in public spaces**

This presentation shows how individual travelers coordinate and adapt their bodily movements in public transit halls. By using different kinds of symbiotic gestures in interaction (Goodwin, 2002) people produce social action. It is an embodied action structuring social organization of effective flow of people. This is a specific form of multimodal interaction where other resources than the own body are used, such as other people and environmental elements (gesture contextualization).

Empirical illustrations are taken from video recordings of naturally occurring individual trips in a public transport system. Video clips show people with functional limitations and ordinary people handling a "door-to-door" trip by navigating among and by different modes of transportation. The analysis is based on 36 video documented trips (mobile camera and mobile microphone). A "think loud" methodology was used to grasp perceptions of the interactants in real time. Such information contributes to the analysis, indicating how to interpret the meaning of communicative interaction.

During the presentation I will illustrate how individuals use their bodies as communicative devices (postural configuration). The embodied gesture is clearly co-created in interaction. It is typically multimodal (gesture composites), including the wide range of nonverbal devices (but seldom words). Multimodal resources are used for socially coordinated action with others in the transit environment. Travelers with functional limitations (different kinds of handicaps) create specific symbiotic gestures due to their

limited communicative resources. Other travelers have a wider repertoire of resources for gesture based communication and social coordination.

From different transport episodes we see how embodied gestures indicate 'direction', 'turning', 'passing', 'searching', etc. were the interactants use each other as resources. Small changes in bodily movements direct the communication and ease the flow of people. Such gestures also create emotions (irritation, frustration, enjoyment, delight).

---

Englund Dimitrova, Birgitta

Tolk- och översättarinstitutet, Stockholms universitet

### **Tal eller skrift? Allt eller bara budskapet? Skrivtolkning som gränsfall**

Skrivtolkning används vid tolkning för personer som i vuxen ålder förlorat hörseln, dvs efter att de tillägnat sig sitt förstaspråk i tal och skrift. Skrivtolkning innebär att en tolk skriver ner talade yttranden simultant, på samma språk, vanligen på dator, med vanligt tangentbord eller med ett tangentbord som tillåter högre skrivhastighet.

Även om skrivtolkning sker från tal till skrift inom ett och samma språk, har den flertalet övriga drag gemensamma med mellanspråklig tolkning. Den nerskrivna tolkningen kan av flera skäl sällan återge all information i det talade yttrandet: talets hastighet är normalt större än den möjliga skrivhastigheten, talspråkliga drag som upprepningar, tvekpauzer och falska starter måste hanteras på lämpligt sätt, individuella och andra särdrag i talet kan behöva återges. Dessutom förväntas skrivtolken under tolkningen ge viss ytterligare information förutom att enbart återge talet. Till detta kommer att tolken kan behöva ta hänsyn till den individuella tolkbrukarens behov, t ex beträffande läshastighet.

I mitt föredrag kommer jag att presentera hur några tolkar själva ser på sitt arbete, vad de anser vara kvalitet i skrivtolkning och vilka strategier de anser sig använda i sitt arbete. Föredraget bygger på intervjuer med yrkesverksamma tolkar.

---

Gerholm, Tove

Inst. för lingvistik, Stockholms Universitet

### **Förslag till en skiktning av barns emotiva språk**

Hur uttrycker barn (och vuxna) känslor verbalt? De vedertagna begreppen för emotivt språk innefattar interjektioner (usch!, oj!, aj!) och svordomar, men dessa täcker inte behovet. Dessutom handlar de mer om form än funktion. I min explorativa studie av barns socialisering av verbala och ickeverbala emotiva uttryck har jag kommit att se på verbala emotiva uttryck som tillhörande tre olika kategorier, eller nivåer: autonoma, beskrivande och ackompanjerande.

Under föredraget kommer jag att ge exempel på de olika typerna och diskutera hur de kan relateras till vokala uttryck som gråt, ickeverbal uttryck som gester, samt konventionella koder för social interaktion ("varsågod" etc). Jag kommer också att sätta dem i samband med barns utveckling som den tar sig i åldrarna 2 till 5.



Hansson, Kristina (med Barbro Bruce och Ulrika Nettelbladt)  
Avdelningen för logopedi, foniatri och audiologi, Institutionen för kliniska vetenskaper,  
Lunds universitet

### **Olika typer av repetitioner i samtal med barn med språkstörning**

Utgångspunkten för studien är ett dialogiskt och konstruktivistiskt perspektiv, dvs. att språkanvändning i hög grad handlar om återanvändning av egna och andras tidigare yttranden och inte enbart innebär nyskapande konstruktion. Detta är också utgångspunkt för språkutveckling, där upptäcka återkommande mönster är viktig. Studier av samtal mellan förälder och barn med typisk språkutveckling visar att repetitioner faciliterar språkutveckling. Kunskap om repetitioner i samtal med barn med språkstörning skulle därför vara viktiga för utformningen av intervention. Syftet med studien är att undersöka förekomsten av repetition i samtal med barn med språkstörning, för att få en uppfattning om hur detta normalt förekommer i olika situationer i dessa barns vardag samt att utvärdera ett datorprogram (Chip; Sokolov & MacWhinney, 1990) för automatisk kodning av förekomsten av repetitioner. Preliminära analyser av samtal mellan barn med språkstörning och olika samtalspartners visar på vissa skillnader beroende på om samtalspartnern är en vuxen, ett jämnårigt barn eller ett yngre barn. Analysprogrammet har god potential att ge en allmän bild, men kompletterande analyser behövs för att se djupare på effekterna av repetitionerna.

---

Johansson-Hidén, Birgitta  
Centrum för tjänsteforskning, Karlstads universitet

### **"Att kommunicera en lag" - Forskning på gränsen mellan uppdragsgivarens och forskarens intressen**

Under åren 2004 -2006 genomfördes en undersökning omfattande 29 kommuner, vad gällde kommunikationsformerna i handlingsprogramsarbetet, perspektiven på skydds- och säkerhetsarbetet och perspektiven på räddningstjänstens strategiska utveckling, i samband med införandet av den nya lagen, "Lag om skydd mot olyckor", som trädde i kraft den 1 januari 2004 i Sverige. Målet med lagen är att skydda människors liv och hälsa mot olyckor samt att förhindra eller begränsa skador på egendom och i miljö. Kommunen har ett samordnande ansvar och varje kommun i Sverige skulle enligt lagen ha ett handlingsprogram för såväl förebyggande verksamhet som för räddningstjänst, klart den 1 januari 2005. Hösten 2006 hade 23 kommuner av de utvalda 29, ett av politiker antaget handlingsprogram

Resultatet visar att det har skett ett ökat kommunicerande om skydds- och säkerhetsfrågor inom kommunen. Kommunikationen "sprider" sig framför allt uppåt i kommunen, genom att förvaltningschefer och kommundirektörer deltar aktivt i handlingsprogramsarbetet. Ambitionen att få till stånd tvärsektoriellt arbete inom kommunen och samverkan mellan olika organisationer i skydds- och säkerhetsfrågor inom kommunen finns. Politikerengagemang är lättast att få till stånd inom små kommuner och i kommuner som integrerar sitt handlingsprogramsarbete i andra större projektverksamheter.

Inom 17 kommuner kunde perspektivet inom skydds- och säkerhetsarbetet grovt kategoriseras som ett brett perspektiv som omfattade "från vardagsolyckor till extraordinära händelser". Inom 12 kommuner, enskilda eller i förbund, var perspektivet snävare inriktat på olyckor som kunde föranleda räddningsinsats. Generellt har räddningstjänsten, främst

räddningschefer och brandingenjörer, en central roll i skydds- och säkerhetsarbetet. Räddningstjänstens utbildnings- och informationsverksamheten har ökat mycket i alla kommuner och förbund under åren 2004-2006. De kommunala förvaltningarnas personal, är generellt sett, ännu inte involverade i arbetet utifrån lagen och allmänheten är inte fullt ut informerad om den. Studiens teoretiska perspektiv utgörs av nyinstitutionell organisationsteori och metodologiskt av samtals- och diskursanalys

---

Ottesjö, Cajsa

Dialekt- och folkminnesarkivet i Göteborg, Institutet för språk och folkminnen

### **Presentation av projektet Dialektutjämning i Västsverige**

Kort presentation av projektet Dialektutjämning i Västsverige. Därefter diskuterar jag några exempel på den västsvenska diskurspartikeln 'la' som i standardsvenska oftast är 'väl'. Partikeln är fortfarande levande hos gymnasieungdomar i regionen och används parallellt med 'väl'. Dessutom skulle jag vilja diskutera 'la' utifrån frågan om vad som är dialekt och vad som ska beskrivas som talspråk.

---

Plejert, Charlotta & Christina Samuelsson

Inst. för språk och kultur, Linköpings Universitet

### **På gränsen till kul?**

Den aktuella presentationen är en fallstudie där en person med afasi/dysartri använder skratt för humoristiska syften i samspel dels med en logoped, dels med en anhörig. Skratt i samtal med en person med kommunikativt funktionshinder kan bevisligen fylla en rad olika syften utöver det skämtsamma, bl.a. som uttryck för förlägenhet vid ordsökning (Wilkinson, 2007). Resultat av föreliggande fallstudie visar att personen med afasi/dysartri förefaller ha bibehållit skratt som en kommunikativ resurs. Skratt förekommer bland annat för att rama in skämt om språkliga begrepp, vilket är av intresse då personen har mycket begränsad språklig produktionsförmåga. Skratt förekommer således inte enbart som tecken på genans vid ordproduktionsproblem.

---

Sandlund, Erica (med Thomas Denk, Statsvetenskapliga Institutionen, Åbo Akademi)  
Avdelningen för Språk, Karlstads universitet

### **"Everybody agree?" Observationer kring att driva multipartsbeslut på möten.**

Under styrgruppsmöten förväntas ofta en rad gemensamma och på förhand stipulerade beslut fattas. Inom ramen för en pågående studie om språk, samtal och sekventiella aspekter på beslutsprocesser i en europeisk intresseorganisation presenterar vi några preliminära observationer kring hur ordföranden driver mötesagendan framåt genom en turdesign som efterfrågar enighet kring någon fråga som behandlas, till exempel "everybody happy with that". Mötespråket är engelska, men endast fyra av de sexton deltagarna har engelska som modersmål. De undersökta turerna har liknande struktur, men utför i viss mån skilda handlingar, som förståelsekontroll, övergångsverktyg (*transitional usage*) och som konkreta beslutsprojektörer. Vi vill gärna diskutera olika aspekter av den här typen av tur i beslutsprocessers sekventiella organisation.

Sundqvist, Pia  
Avd. för språk. Engelska, Karlstads universitet

### ***But they do supply you with earplugs—om bedömning av svenska elevers talflöde och ordförråd i muntlig engelska***

Engelskan har en stark ställning i Sverige och elever exponeras ständigt för språket utanför klassrummet, exempelvis via musik, tv, film, Internet och dataspel. I främmandespråksinlärning anses sådan språklig input ('extramural input') vara en tillgång för inläraren. Är det så? Min kommande avhandling har som huvudsyfte att undersöka hur och i vilken grad extramural input har effekt på elevers talflöde och det ordförråd de använder när de pratar engelska i klassrumsmiljö. Jag har samlat in data från årskurs 9 om elevers (N=80) extramurala input med hjälp av språkdagböcker och en elevenkät. Jag har även samlat in data av muntlig produktion genom att spela in fem traditionella muntliga par-tester, vilka är avsedda att få elever att producera varierat och naturligt tal på engelska om olika ämnen. Fyra externa bedömare har engagerats för att med hjälp av ett performans-schema bedöma elevernas muntliga produktioner.

I den pilotstudie som presenteras här studeras språket hos två elever som har olika nivåer av extramural input (låg respektive hög). Genom att undersöka deras språk med avseende på talflöde och ordförråd i samtliga fem tester och jämföra detta med hur de har bedömts, hoppas jag finna en lämplig metod att använda för min studie.

Svennevig, Jan  
Institutt for kommunikasjon, kultur og språk, Handelshøyskolen BI

### **Referanse og turdesign**

Dette innlegget beskriver hvordan samtaledeltakere omorganiserer produksjonen av en turkonstruksjonsenhet i foregripelse av et potensielt referanseproblem. De kan gjøre tre ulike ting for å avverge referanseproblemet: de kan markere den projiserte referenten som uidentifiserbar for samtalepartneren, de kan gi informasjon som gjør den identifiserbar, eller de kan sjekke om samtalepartneren kjenner referenten. Dette foregår i de nevnte tilfellene som ulike former for innskudd og ekspansjoner i den pågående turkonstruksjonen. Det kan være i form av parentetiske innskudd, apposisjoner eller apo koinou-konstruksjoner. En spesiell type innskudd er særlig interessant, fordi den ikke har vært beskrevet før i litteraturen, så vidt jeg vet. Det er innskutte setninger som presenterer en referent som har vært projisert i den opprinnelige setningen: "Vi hadde et sånt (band) på- jeg gikk på musikkonservatoriet". Den innskutte setningen presenterer referenten, men knytter også tilbake til den avbrutte setningen og fullfører den. Felles for de ulike konstruksjonene er at de utfører en metakommunikativ handling relatert til etablering av referanse innenfor rammene av en annen og overordnet turkonstruksjonsenhet. Ved å integrere referansehandlingen i en pågående turkonstruksjonsenhet, oppnår deltakerne å foregripe og avverge et potensielt problem før de gir fra seg ordet og gjør ytringen klar for respons, og dermed også for en mulig reparasjonsinnledning.

Säwe, Filippa  
Institutionen för Service Management, Lunds universitet

### **Balansera på gränsen mellan olika samtalsklimat**

Mitt bidrag handlar om institutionella samtal av ett rådgivande slag. De samtal som jag har studerat är hämtade från föräldraråd- och skolrådsmöten. Studien mynnade ut i en doktorsavhandling ("Att tala med, mot och förbi varandra", 2004), där jag utvidgar betydelsen av retorik till att också omfatta retoriska manövrar som inte i första hand väljs för att övertyga utan etablera en "fungerande" samtalskontext.

Den institutionella kontext vari samtalet utvecklas är emellertid inte oberoende av samtalet som utvecklas. Mellan den institutionella kontexten och samtalet finns det utrymme för tolkningar av olika samtalsklimat. I det tolkningsarbetet är det intressant att studera gränsen mellan forskarens analytiska kontext och samtalsdeltagarnas kontext.

Här för jag fram antaganden om att samtal uppstår i ett visst samtalsklimat och att det skapas nya klimat under samtalets gång. Jag identifierar olika sådana samtalsklimat. Och det är på gränsen mellan dessa samtalsklimat som jag utvecklar min analys. Studien omfattar ett institutionellt sammanhang där samverkan mellan olika parter tycks vara det primära målet men också samtalets "inre" drivkraft. Ytterst sett handlar det om att samtal uppstår i en kontext och att nya kontexter skapas under samtalets gång och att uppnå samförstånd är ett retoriskt arbete.

Tiselius, Elisabet  
Tolk- och översättarinstitutet, Stockholms Universitet

### **Konferenstolkning – utveckling av tolkkompetens för kommunikation över gränserna**

De flesta blivande konferenstolkar genomgår utbildning i olika tolktekniker – simultantolkning (i kabin med hörlurar där tolkningen levereras samtidigt med originaltalet) och konsekutivtolkning (tolkningen levereras efter originaltalet och tolken tar hjälp av anteckningsteknik). Förmodligen mognar och utvecklas tolkar under sitt värv precis som andra yrkesutövare. Förutom utveckling av den tekniska kompetensen, alltså att tolken behärskar olika tekniker och strategier bättre, så utvecklas också tolkens specifika och allmänna kunskaper vilket borde leda till att performansen ytterligare förbättras. Men hur mäter man tolkkompetens? Och finns det verkligen mätbara skillnader i performansen mellan nyblivna tolkar (noviser) och erfarna tolkar (experter)? Och hur blir experten expert? Finns det någon ledtråd till högre performans i själva yrkesblivandet? I min planerade avhandling undersöker jag skillnader mellan noviser och experter dels i fråga om användandet av olika strategier och problemlösningar och dels i fråga om mätbara skillnader i performans mellan de bägge grupperna. Jag har bearbetat och sammanfogat två metoder och gjort en pilotstudie. Jag har dels ett tvärsnittsmaterial och dels ett longitudinellt material. Genom djupintervjuer med informanter hoppas jag också hitta information om yrkesblivande och utveckling. I mitt föredrag har jag för avsikt att redogöra för den genomförda pilotstudien och presentera planerna för den kommande studien.